

Rīgas Stradiņa universitātes psiholoģijas virzienā studējošo aizstāvēto noslēguma darbu analīze par laikposmu no 2007. līdz 2017. gadam

Kristīne Šneidere, Kristīne Mārtinsons, Jeļena Ļevina

*Rīgas Stradiņa universitāte, Veselības psiholoģijas
un pedagoģijas katedra, Latvija*

Ievads. No 2007. gada iespēja studēt psiholoģiju bakalaura līmeņa programmā ir arī Rīgas Stradiņa universitātē (RSU), un šī programma ir radījusi stabilu pamatu maģistrantūras studiju programmas “Veselības psiholoģija” izveidei 2013. gadā, kā arī doktorantūras studiju programmas “Psiholoģija” izveidei 2017. gadā. Šo desmit gadu laikā ir izveidojusies cieša sadarbība gan ar citām RSU struktūrvienībām, gan ar darba devējiem, gan arī augstskolām Latvijā un ārvalstīs, tādējādi paplašinot iespējas veikt starpkultūru pētījumus un iesaistīties valsts pētījumu programmās (VPP).

Kopumā desmit gadu laikā (no 2007. līdz 2017. gadam) psiholoģijas virzienā aizstāvēti 108 darbi, no kuriem 71 bija bakalaura darbs, bet 37 – maģistra darbi. Pētījumā tika izmantoti dati no visiem noslēguma darbiem.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis bija apkopot un analizēt RSU psiholoģijas virziena studējošo noslēguma darbus, kas aizstāvēti no 2007. līdz 2017. gadam bakalaura studiju programmā “Psiholoģija” un maģistrantūras studiju programmā “Veselības psiholoģija”.

Pētījuma gaitā tika izvirzīti pētījuma jautājumi par psiholoģijas virziena noslēguma darbiem. Cik un kādās valsts pētījumu programmās studējošie ir bijuši iesaistīti? Kādās pacientu grupās ir veikti pētījumi? Cik pētījumi ir veikti starpkultūru vidē, un par kādām tēmām? Cik pētījumos ir izmantoti sekundārie un terciārie dati, par kādām tēmām? Cik un kādās jomās ir veikta psiholoģiskās izpētes instrumentu adaptācija vai konstruēšana?

Rezultāti. Noslēguma darbu skaits, kuros īstenota pētniecība dažādās pacientu grupās (internās medicīnas un psihiatrijas pacientu grupas), ir neliels – tikai 14% no kopējā darbu skaita.

No kopējā darbu skaita 14% ir starpkultūru pētījumi, no kuriem 83% tika veikti starp Baltijas valstīm, Vāciju, Krieviju un Lielbritāniju, pētot tādas fenomenus kā individuālā anomija, kontroles lokuss un attieksme pret mākslu un dabu, 12% – starp etnolingvistiskajām grupām (latviešu un krievu), pētot nozīmju sistēmu, un 5% – starp kristietības konfesijām, pētot reliģiozitāti, garīgumu un maģisko domāšanu. Sekundārie dati izmantoti 4% pētījumu, terciārie – 1%.

Noslēguma darbos kopā ir veikts 36 izpētes instrumentu adaptācijas pirmais posms. 70% izpētes instrumentu ir paredzēti personības un emocionālās sfēras izvērtēšanai, 25% – veselības uzvedības un dzīvesveida paradumu izvērtēšanai, savukārt 5% – kognitīvo procesu izvērtēšanai.

Psiholoģijas virziena noslēguma darbi ir rakstīti, tēmām iekļaujoties divās VPP – 5.2.1. “Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošana (EKOSOC-LV)” un 5.8.2. “Biomedicīna sabiedrības veselībai (BIOMEDICINE)”. Kopā VPP ietvaros ir uzrakstīti 37 noslēguma darbi (34% no kopējā darbu skaita), no kuriem EKOSOC-LV projekta ietvaros uzrakstīts 51%, savukārt BIOMEDICINE – 49%. Nozīmīgs studentu ieguldījums ir dalība divu izpētes instrumentu – Individuālās anomijas aptaujas un Latvijas Klīniskā personības testa – izstrādē un standartizācijā. VPP ietvaros veikts arī pētījums neirozinātnē, pētot saistību starp ilgtermiņa aerobajām aktivitātēm un kognitīvajiem procesiem.

Secinājumi. Izvērtējot noslēguma darbos pētītās tēmas, var identificēt studentu aktīvu iesaisti un noslēguma darbu realizāciju tieši VPP ietvaros, kā arī izpētes instrumentu adaptācijā. Turpmāk attīstot studējošo pētniecības virzienus, lielāka uzmanība būtu jāpievērš sekundāro un terciāro datu lietošanas iespējām, kā arī jāattīsta dažādu pacientu grupu izpēte un kognitīvo procesu izvērtēšanas instrumentu adaptācija.